

© MAFRA, a. s., a Nakladatelství Academia, 2016

Editor © Markéta Pravdová, 2016

Authors © Markéta Pravdová, Jan Balhar, Martin Beneš,
Anna Černá, Libuše Čížmárová, Ondřej Dufek, Klára Dvořáková,
Martina Ireinová, Stanislava Kloferová, Hana Konečná,
Jakub Kopecký, Adam Kříž, Hana Prokšová, Martin Prošek,
Kamila Smejkalová, Ivana Svobodová, Milena Šipková,
Pavel Štěpán, Veronika Štěpánová

ISBN 978-80-200-2560-9

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Čeština nově od A do Ž / Markéta Pravdová (ed.). – 1. vydání. –

Praha : Academia, 2016. – 147 stran

ISBN 978-80-200-2560-9 (vázáno)

811.162.3 * 81'35 * 81'36 * 81'282 * 81'373.2 * 81'373.6 *

[005.91:82-6]-025.12 * 81'271

- čeština
- pravopis
- mluvnice
- dialekty
- vlastní jména
- etymologie
- úprava písemností
- jazyková kultura
- kolektivní monografie
- příručky

811.162.3 – Čeština [11]

Obsah

11 Zkratky a značky

13 Slovo úvodem

1. kapitola A

15 Jak se kde říkalo *angreštu*? [SK]

15 Co jsou to *abrahámoviny*? [KS]

16 O původu českých jmen *Adam* a *Aš* [PŠ]

16 Tvrdé Y, nebo měkké I? – díl I [AČ]

17 Kdy, kde a v kolik? Jak psát kalendářní data a časové údaje v dopisech a v dalších dokumentech [MPRA]

18 Nenechte se zmást: *adresní* × *adresný*, *aktuální*, *antedatovat*, *aroma*, *asistent* [KS]

2. kapitola B

19 Jak se kde říkalo *bramboru*? [SK]

19 Proč se říká *babí léto*? [MPRO]

20 O původu českých jmen *Bohumil* a *Brno* [PŠ]

20 Tvrdé Y, nebo měkké I? – díl II [AČ]

21 Kolik čeho a kolikrát? Jak psát značky, čísla a výrazy složené z číslic a značek nebo jiných slov [MPRA]

22 Nenechte se zmást: *babiččin*, *bio-*, *bit* × *byte*, *brzičko*, *B/bůh* [MPRO]

3. kapitola C

23 Jak se kde říkalo *cibuli*? [SK]

23 Odkud se vzal *cynik*? [JK]

24 O původu českých jmen *Ctibor* a *Cidlina* [PŠ]

24 Tvrdé Y, nebo měkké I? – díl III [IS]

25 Kolik a za kolik? Jak psát čísla, peněžní částky a značky měn [MPRA]

26 Nenechte se zmást: *cash flow*, *cembalo*, *ciráty*, *cirka*, *coby* [JK]

4. kapitola Č

27 Jak se kde říkalo *čmelákoví*? [SK]

27 Proč se říká *čtyřiapadesát řečí*? [VŠ]

28 O původu českých jmen *Čeněk* a *Čechy* [PŠ]

28 Tvrdé Y, nebo měkké I? – díl IV [IS]

29 Zkrátka o zkratkách poprvé. Jak psát zkratky *p.*, *mil.*, *mld.*, *v. r.*, *v z.*, *tzn.*, *s. r. o.*, *fa* atd. [MPRA]

30 Nenechte se zmást: *čača/ča-ča*, *čarodějnice*, *čichat*, *činnost*, *čurat* [VŠ]

5. kapitola D

31 Jak se kde říkalo *dvojčatům*? [SK]

31 Kde se vzaly *džínsy*? [HP]

32 O původu českých jmen *Daniel* a *Dalskabáty* [PŠ]

32 Velká písmena – díl I [MB]

33 Zkrátka o zkratkách podruhé. Jak psát iniciálové zkratky a zkratková slova [MPRA]

34 Nenechte se zmást: *datum*, *dennodenně*,

disfunkce × *dysfunkce*, *dobýt* × *dobít*,
duo [HP]

6. kapitola E

- 35 Kde se tramvaji říkalo *elektrika*? [SK]
35 Co znamená *enfant terrible*? [AK]
36 O původu českých jmen *Eva*, *Ervěnice* [PŠ]
36 Velká písmena – díl II [MB]
37 V labyrintu titulů. Jak psát akademické tituly, vojenské a policejní hodnosti, profesní a další tituly [MPRA]
38 Nenechte se zmást: *e-mail*, *euro*, *eventuálně*, *exektovat*, *expertiza* [AK]

7. kapitola F

- 39 Kde se místo na *flám* šlo na *fet*? [MI]
39 Kde se vzala *fata morgána*? [AK]
40 O původu českých jmen *František* a *Frydek-Místek* [PŠ]
40 S? Ne? Tak zkusme z! [AK]
41 *Vážený pane Nováku...* Jak správně oslovovat a na závěr pozdravit v dopise a v e-mailu [MPRA]
42 Nenechte se zmást: *fakt/faktum*, *filc*, *foyer*, *frustrace*, *fúze* [AK]

8. kapitola G

- 43 Jak se kde říkalo *guláši*? [MI]
43 Kde se vzal *gordický uzel*? [AK]

- 44 O původu českých jmen *Gabriel* a *Grůň* [PŠ]
44 Psaní přejatých slov [IS]
45 Písemná elektronická komunikace. Co je důležité vědět při psaní pracovních e-mailů a SMS [MPRA]
46 Nenechte se zmást: *génius*, *glóbus*, *golem*, *graffiti*, *grizzly* [AK]

9. kapitola H

- 47 Jak se kde říkalo *hubený*, *hubnout*? [MI]
47 Co je to *hapták*? [MB]
48 O původu českých jmen *Hana* a *Haná* [PŠ]
48 Kdy se píše *mě* a kdy *mně*? [KD]
49 Aby byl text upravený. Jak správně zvýrazňovat, členit text a označovat části textu [MPRA]
50 Nenechte se zmást: *hašé/haše*, *hemoroidy*, *holokaust/holocaust*, *hranolky*, *husky* [MB]

10. kapitola CH

- 51 *Chtějí*, nebo *chcou*? [MI]
51 Kde se vzala *chřipka*? [OD]
52 O původu českých jmen *Chrudoš* a *Cheb* [PŠ]
52 Zdvojené souhlásky [MPRO]
53 Ach, ty konce... Co nepatří na konec řádku a jak se správně dělí slova [MPRA]

- 54 Nenechte se zmást: *chanuka*, *chatař*, *chichotat se*, *chili*, *chirurgka/chirurgyně* [OD]

11. kapitola I

- 55 Jak se kde používala spojka *i*? [MI]
55 Co je správně: *inbus*, či *imbus*? [VŠ]
56 O původu českých jmen *Irena* a *Ivančice* [PŠ]
56 *Za prvé*, nebo *zaprvé*? [MB]
57 Kam s nimi? Tečka, čárka, dvojtečka... Jak psát správně interpunkční znaménka [MPRA]
58 Nenechte se zmást: *iglú*, *image*, *indián*, *interview*, *Írán* a *iránský* [VŠ]

12. kapitola J

- 59 Jak se kde říkalo *jídlo*? [MI]
59 Kde se vzalo *jádro pudla*? [AK]
60 O původu českých jmen *Josef* a *Ještěd* [PŠ]
60 Složená přídavná jména [MB]
61 Spojovník versus pomlčka. Jak je psát správně v administrativních textech [MPRA]
62 Nenechte se zmást: *jakbysmet*, *jakýkoli(v)*, *jazyček*, *J/ježíšek*, *J/jižní* [AK]

13. kapitola K

- 63 Jak se kde říkalo *klíštěti*? [MŠ]
63 Kde se vzalo *kuš*? [JK]

- 64 O původu českých jmen *Klára* a *Krkonoše* [PŠ]
64 Čárky: jak se píšou před spojkami *a*, *i*, *ani* – díl I [KS]
65 Interpunkční znaménka do třetice. Jak psát správně uvozovky, závorky a lomítko [MPRA]
66 Nenechte se zmást: *kardamom*, *kněz*, *konstelace*, *křest*, *kurzarbeit* [JK]

14. kapitola L

- 67 Jak se kde říkalo *líný*? [MŠ]
67 Kde se vzal *lucifer*? [HP]
68 O původu českých jmen *Lenka* a *Labe* [PŠ]
68 Čárky: jak se píšou před spojkami *nebo* a *či* – díl II [KS]
69 Orientace ve výčtech. Jak si poradit s velkými a malými písmeny a interpunkcí ve výčtech [MPRA]
70 Nenechte se zmást: *lahev/láhev*, *Lány*, *laser*, *ližiny*, *lupénka* [HP]

15. kapitola M

- 71 Jak se kde říkalo *malíčku*? [MŠ]
71 Co jsou to *moldánky*? [KD]
72 O původu českých jmen *Marie* a *Morava* [PŠ]
72 Čárky: vložené věty a vložené větné členy – díl III [KS]

- 73 Komu, kam a jak? Jak psát správně poštovní adresy na obálce a v textu [MPRA]
74 Nenechte se zmást: *malajsijský*, *manikúra*, *mikrobi/mikroby*, *million/milión*, *mistr Jan Hus* [KD]

16. kapitola N

- 75 Jak se kde říkalo *náledí*? [MŠ]
75 Proč se říká *neteř*? [MPRO]
76 O původu českých jmen *Natálie* a *Nežárka* [PŠ]
76 Vybrané tvary podstatných jmen [IS]
77 Píšete dopis za organizaci? Jak upravit úřední a obchodní dopis podle normy [MPRA]
78 Nenechte se zmást: *na shledanou*, *nacionále*, *namístě*, *neckiáda*, *Nečech* [MPRO]

17. kapitola O

- 79 Jak se kde říkalo *ona* ve 4. pádě? [MŠ]
79 Kde se vzala *ochechule*? [KS]
80 O původu českých jmen *Olga* a *Ostrava* [PŠ]
80 Rod přejatých podstatných jmen [IS]
81 Píšete dopis na úřad nebo do firmy? Jak upravit dopis občana organizaci podle normy [MPRA]
82 Nenechte se zmást: *občanskoprávní*,

obec, *off-line* a *on-line*, *osloský/oselský*, *ostřelovač* × *odstřelovač* [KS]

18. kapitola P

- 83 Jak se kde říkalo *pavoukovi*? [MŠ]
83 Kde se vzala *přehršel*? [AČ]
84 O původu českých jmen *Petr* a *Praha* [PŠ]
84 Skloňování osobních jmen [KS]
85 Jak má vypadat dopis šéfa? Jak upravit osobní dopisy vedoucích pracovníků podle normy [MPRA]
86 Nenechte se zmást: *pour féliciter*, *práce*, *prosím*, *protagonista*, *protežovat* [AČ]

19. kapitola P

- 87 Jak se kde říkalo *polštář*? [LČ]
87 Kde se vzala *poliklinika*? [AČ]
88 O původu českých jmen *Patrik*, *Praděd* [PŠ]
88 Skloňování zeměpisných jmen [KS]
89 *Dear Sir or Madam...* Jak napsat dopis anglickým obchodním partnerům [MPRO]
90 Nenechte se zmást: *párek*, *permanentní*, *plytký*, *popel*, *pykat* × *pikat* [AČ]

20. kapitola R

- 91 Jak se kde říkalo *rampouchu*? [LČ]
91 Kde se vzalo *rajče*? [OD]
92 O původu českých jmen *Radek* a *Rokycany* [PŠ]

- 92 *Hustší, nebo hustější? Víc, nebo více* [JK]
93 *Sehr geehrter Herr...* Jak napsat dopis německým obchodním partnerům nebo úřadům [JK]
94 Nenechte se zmást: *raný, rap(p)er, refýž, respektive, rukojmí* [OB]

21. kapitola Ř

- 95 Jak kde *řehtá* kůň? [LČ]
95 Kdy *říkáme* *psovi slečno*? [VŠ]
96 O původu českých jmen *Řehoř* a *Říp* [PŠ]
96 Zájmena *jenž, jehož* a *týž/tentýž* [AK]
97 Píšete poptávku? Jak v poptávce projevit zájem o koupi zboží a služeb [MPRA]
98 Nenechte se zmást: *řadicí páka, řeckokatolický, ředitel, ředkvička, řemdih* [VŠ]

22. kapitola S

- 99 Jak se kde říkalo *sedmikrásce*? [LČ]
99 Co je to *strdí*? [IS]
100 O původu českých jmen *Stanislav* a *Slezsko* [PŠ]
100 Jak psát a skloňovat číslovky [MPRA]
101 Píšete nabídku? Jak napsat nabídku vyžádanou a nevyžádanou [MPRA]
102 Nenechte se zmást: *speciální, stadium, standard, status* × *statut, strávit* [IS]

23. kapitola S

- 103 Jak se kde říkalo *stroužku česneku*? [LČ]
103 Co znamená *sednout někomu na vějičku*? [IS]
104 O původu českých jmen *Silvie* a *Sedlec-Prčice* [PŠ]
104 Co se změnilo u slovesných tvarů? [IS]
105 Píšete objednávku? Jak napsat objednávku, jak ji potvrdit nebo zrušit [MPRA]
106 Nenechte se zmást: *scenárista, sisyfovský, software, som(m)eliér, stoupa* [IS]

24. kapitola Š

- 107 Jak se kde říkalo *švestce*? [LČ]
107 Komu se říká *šedá eminence*? [VŠ]
108 O původu českých jmen *Šárka* a *Šumava* [PŠ]
108 Kurz *češtiny* i o *češtině* [KD]
109 Píšete urgenci? Jak napsat urgenci a jak na ni odpovědět [MPRA]
110 Nenechte se zmást: *šakalí, šest set, šmoulové, Štrbské p/Pleso, štrúdl* [VŠ]

25. kapitola T

- 111 Jak se kde říkalo *třešním*? [JB]
111 Odkud se vzal *trpaslík*? [KS]
112 O původu českých jmen *Tereza* a *Týn* [PŠ]

- 112 Koncovky přídavných jmen [IS]
113 Píšete reklamaci? Jak napsat reklamaci a jak na ni odpovědět [MPRA]
114 Nenechte se zmást: *tamější, tematický, terciární, trestněprávní, tsunami/cunami* [KS]

26. kapitola U

- 115 Jak se kde říkalo *ukrást*? [HK]
115 Proč se říká *uhlobaron*? [MPRO]
116 O původu českých jmen *Uršula* a *Újezd* [PŠ]
116 Odchylky od větné stavby [OD]
117 Píšete upomínku? Jak napsat upomínku a jak na ni odpovědět [MPRA]
118 Nenechte se zmást: *ubikace, ultralehký, uměleckoprůmyslový, unikátní, uskomnit se* [MPRO]

27. kapitola V

- 119 Jak se kde říkalo *vařečce*? [JB]
119 Odkud se vzala *vindra*? [MB]
120 O původu českých jmen *Vladimír* a *Vltava* [PŠ]
120 Předložky a (nejen) místní jména [HP]
121 Píšete plnou moc? Kdo je zmocněnec a kdo zmocnitel [MPRA]
122 Nenechte se zmást: *versus, viceprezident, výjimka, vymýtit* × *vymítat, vytipovat* × *vytypovat* [MB]

28. kapitola W, X, Y, Q

- 123 Y versus I: kdysi i ve výslovnosti [JB]
123 Kdo je *xantipa*? [KD]
124 O původu českých jmen Yveta
a Xaverov [PŠ]
124 Jak na správnou výslovnost [vš]
125 Komunikace uvnitř podniku.
Jak správně psát příkazy, směrnice,
oběžníky a pokyny [MPRA]
126 Nenechte se zmást: *quasi-/kvazi-,
wehrmacht, wi-fi, xenofobie, yetti* [KD]

29. kapitola Z

- 127 Jak se kde říkalo *zkaženému vejci*? [JB]
127 Kde se vzalo *zblo*? [IS]
128 O původu českých jmen Zdeněk
a Zlín [PŠ]
128 Přídavná jména na *-icí/-ící* a *-ní/-ný* [AČ]
129 Zveme Vás ... a jednejme! Jak psát
pozvánky a zápisy z jednání [MPRA]
130 Nenechte se zmást: *za to × zato, zákon,
zářijový, zesplatnit, zrcadlo × zrcátko* [IS]

30. kapitola Ž

- 131 Jak se kde říkalo *žaludku*? [HK]
131 Odkud se vzal *žentour*? [vš]
132 O původu českých jmen Žofie
a Žebrák [PŠ]
132 Jak v češtině správně přechylovat [AK]

- 133 Pár slov o nás samých. Jak napsat
životopis a žádost o místo [MPRA]
134 Nenechte se zmást: *žabovřeský,
želatina, žilní/žilný, žloutkový,
žluva* [vš]
135 **Velký závěrečný test** [HP]
141 Literatura
143 Rejstřík rubrik

Příloha

Zkratky a značky

[AČ]	Anna Černá
[AK]	Adam Kříž
[HK]	Hana Konečná
[HP]	Hana Prokšová
[IS]	Ivana Svobodová
[JB]	Jan Balhar
[JK]	Jakub Kopecký
[KD]	Klára Dvořáková
[KS]	Kamila Smejkalová
[LČ]	Libuše Čížmarová
[MB]	Martin Beneš
[MI]	Martina Ireinová
[MPRA]	Markéta Pravdová
[MPRO]	Martin Prošek
[MŠ]	Milena Šipková
[OD]	Ondřej Dufek
[PŠ]	Pavel Štěpán
[SK]	Stanislava Kloferová
[vš]	Veronika Štěpánová
[]	výslovnost
‘	význam slova
*	nesprávná, neužívaná či rekonstruovaná podoba slova
×	navzájem se vylučující či soupeřící podoby
/	alternativní či rovnocenné varianty
	zalomení řádku